

آیین‌نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب ۸۸/۱/۱۵ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی^۱

مقدمه

سرعت پرشتاب علم و فناوری و ظهور پیشرفت‌های عظیم علمی در هزاره سوم، کشورهای جهان را در شرایطی قرار داده است که ایجاد تحول راهبردی در برنامه‌های توسعه امری حیاتی و گامی اساسی در جهت توسعه همه‌جانبه است و براین مبنا آموزش عالی و تمامی کارگزاران نظام علمی کشور و به‌طور کلی نهادهای مولد اندیشه، نقش کلیدی در تبیین و تحقق این تحول راهبردی - با الهام از برنامه‌های توسعه و اهداف بلند سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران - خواهند داشت.

متولیان و برنامه‌ریزان حوزه آموزش عالی کشور نیز همسو و هماهنگ با نهضت تحول‌خواهی کشور و بهره‌مندی از فرصت‌های پیش آمده، در راستای ارتقای کیفیت، لزوم بازنگری آیین‌نامه‌ها، ضوابط و مقررات آموزشی را در صدر اولویت‌های کاری خود قرار داده‌اند. برای نیل به این مقصود، در گام نخست، آیین‌نامه دوره‌های کارشناسی ارشد به لحاظ ضرورتی که در بازنگری و اصلاح آن احساس می‌شد، با همکاری و هماهنگی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و طی جلسات متعدد کارگروه آموزشی، به سه شیوه «آموزشی - پژوهشی»، «آموزشی» و «پژوهشی» تدوین شده است.

۱- باتوجه به اعتبار آیین‌نامه فوق از سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸، دانشجویان ورودی قبل از این تاریخ مشمول آیین‌نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزش عالی، که بعد از این آیین‌نامه در مجموعه درج گردیده است، خواهند بود.

ماده ۱- هدف از تدوین آیین‌نامه دوره‌های کارشناسی ارشد به سه شیوه «آموزشی- پژوهشی»، «آموزشی» و «پژوهشی»، تقویت و توسعه دوره‌های تحصیلات تکمیلی، ارتقای کیفیت، تنوع بخشی به شیوه‌های نوین ارایه آموزش، پاسخ‌گویی مناسب به افزایش تقاضا برای ورود به دوره‌های تحصیلات تکمیلی، تقویت و ارتقای سطح کیفی و کمی این دوره‌ها و همسان‌سازی آن با برنامه‌های توسعه و دیگر اسناد راهبردی کشور است تا با بهره‌مندی از آن در تربیت متخصصان و پژوهشگران ماهر و برجسته در سطح کشور بکوشیم.

ماده ۲- تعاریف

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته: دوره‌ای بالاتر از دوره کارشناسی است که براساس برنامه‌های مصوب شورای گسترش آموزش عالی، به اخذ مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می‌شود.

شیوه آموزشی- پژوهشی: دوره‌ای که محتوای برنامه آن مشتمل بر واحدهای درسی و پایان‌نامه است.

شیوه آموزشی: دوره‌ای با محوریت آموزش است که دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و بدون گذراندن پایان‌نامه دانش‌آموخته می‌شود.

شیوه پژوهشی: دوره‌ای با محوریت پژوهش که دستاورد آن (ارایه فناوری جدید، ارایه نظریه و ایده جدید، تولید دانش فنی، ثبت اختراع،...) باشد و مشتمل بر اخذ واحدهای درسی محدود و الزام به ارایه پایان‌نامه است.

پایان‌نامه: فعالیت پژوهشی- تحقیقاتی است که در یک زمینه رشته تحصیلی مربوط و تحت راهنمایی استاد راهنما انجام می‌گیرد.

مؤسسه: منظور، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مجری دوره‌های کارشناسی ارشد است.

شورا: منظور، شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه است.

سمینار: منظور، تحقیق و تتبع نظری است.

بخش ششم: آموزشی / ۴۳

ماده ۳- نحوه اجرای دوره: این دوره به صورت روزانه، شبانه، نیمه حضوری، مجازی و بین‌المللی طبق ضوابط مربوط قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۴- شرایط ورود:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

ب) دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی اعم از پیوسته و ناپیوسته

مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

ج) قبولی در آزمون ورودی مورد تأیید وزارت یا کسب پذیرش از مؤسسه

براساس مقررات مصوب.

ماده ۵- دروس جبرانی:

چنانچه رشته دوره کارشناسی با رشته دوره تجانس نداشته باشد دانشجوی باید

به تشخیص گروه آموزشی، تعدادی از دروس را تحت عنوان جبرانی بگذراند.

تبصره ۱- حداکثر دروس جبرانی ۱۲ واحد می‌باشد که در ابتدای دوره قبل از

دروس اصلی ارائه می‌شود.

تبصره ۲- در انتخاب دروس، اولویت با دروس جبرانی است تعیین تعداد و

عناوین دروس براساس برنامه مصوب در هر رشته و زمان انتخاب آنها برعهده

شورای گروه است.

تبصره ۳- دروسی را که دانشجو قبلاً در دوره کارشناسی گذرانده است، تکرار

آن در صورتی که عنوان درس براساس سرفصل برنامه مصوب کارشناسی ارشد

باشد، مجاز نیست.

تبصره ۴- حداقل نمره قبولی در هر درس اعم از دروس دوره یا جبرانی ۱۲

است.

ماده ۶- مؤسسه موظف است به تناسب تعداد پذیرفته‌شدگان در این دوره،

مشاور تحصیلی برای هدایت دانشجویان تعیین نماید.

ماده ۷- تعداد واحدهای درسی را که دانشجو باید در هر نیم‌سال تحصیلی در

این دوره اخذ نماید حداقل ۸ و حداکثر ۱۲ است.

ماده ۸- ارزشیابی تحصیلی

میانگین نمرات دانشجو در دو نیمسال نباید از ۱۴ کمتر باشد.

ماده ۹- آخرین نیمسال تحصیلی، دانشجو از شرط حداقل اخذ واحد معاف است و چنانچه میانگین نمره دانشجو در این نیمسال کمتر از ۱۴ باشد، مشروط تلقی می‌شود.

ماده ۱۰- میانگین کل نمرات دانشجو در پایان دوره نباید از ۱۴ کمتر باشد، در غیراین صورت، دانش‌آموخته دوره کارشناسی ارشد شناخته نمی‌شود.

تبصره- دانشجویی که پس از گذراندن کلیه دروس دوره، در هر سه شیوه، میانگین کل نمرات او از ۱۴ کمتر باشد -در صورتی که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی به پایان نرسیده باشد- می‌تواند دروسی را که در آنها نمره کمتر از ۱۴ احراز کرده است، فقط در یک نیمسال تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل، دانش‌آموخته می‌شود. دانشجویی که به هر دلیل نتواند از این فرصت استفاده کند، از ادامه تحصیل محروم می‌شود و مدرکی دریافت نمی‌کند.

ماده ۱۱- حضور و غیاب

حضور دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از $\frac{۲}{۱۱}$ مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیراین صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که غیبت دانشجو در یک درس، بیش از حد مجاز بوده و از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می‌شود. در این صورت رعایت حد نصاب ۸ واحد در آن نیمسال الزامی نیست. ولی آن نیمسال از نظر طول تحصیل برای دانشجو نیمسال الزامی نیست. ولی آن نیمسال از نظر طول تحصیل برای دانشجو یک نیمسال کامل

محسوب می‌شود.

تبصره ۲- غیبت در شیوه پژوهشی، ارزیابی ناموفق واحدهای پژوهشی اخذ شده در آن نیم‌سال است که طبق نظر هیأت داوران در ماده ۳۳ انجام می‌شود.

ماده ۱۲- غیبت غیرموجه در امتحان هر درس منجر به نمره صفر در آن درس می‌شود.

تبصره - در صورتی که غیبت دانشجوی در امتحان، از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، درس مزبور حذف می‌شود.

ماده ۱۳- مرخصی تحصیلی

دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه می‌تواند حداکثر یک نیم‌سال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید؛ مدت مذکور جزو سنوات تحصیلی دانشجوی محسوب می‌شود.

ماده ۱۴- انصراف، اخراج و ترک تحصیل

دانشجو می‌تواند به هر دلیل از تحصیل اعلام انصراف نماید. در این صورت باید درخواست خود را مبنی بر انصراف به مؤسسه تسلیم نماید، چنانچه دانشجوی بعد از یک ماه درخواست خود را پس نگیرد آن مؤسسه نسبت به صدور گواهی انصراف اقدام می‌نماید.

تبصره ۱- دانشجوی انصرافی یا اخراج از تحصیل (مشروطی دو نیم‌سال، سنوات بیش از حد مجاز) موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل نماید.

تبصره ۲- دانشجوی منصرف یا اخراج از تحصیل می‌تواند در صورت تسویه حساب کامل با مؤسسه، مجدداً در آزمون شرکت نماید.

ماده ۱۵- طول دوره

طول مدت دوره در هر سه شیوه حداکثر ۲ سال مشتمل بر ۴ نیم‌سال تحصیلی است.

تبصره - در موارد استثنایی، افزایش طول مدت دوره با تشخیص شورای

تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز است. در هر صورت مدت دوره در هر سه شیوه نباید از ۲/۵ سال تجاوز نماید.

ماده ۱۶- انتقال، تغییر رشته و مهمان

انتقال و تغییر رشته در هر سه شیوه دوره کارشناسی ارشد ممنوع است.

تبصره ۱- انتقال از دوره شبانه به روزانه، نیمه‌حضور و مجازی به حضوری اعم از (روزانه و شبانه) و از دانشگاه‌های غیردولتی به دانشگاه‌های دولتی ممنوع است.

تبصره ۲- انتقال از یک شیوه به شیوه دیگر با رعایت سنوات دوره، در اختیار مؤسسه آموزش عالی است.

تبصره ۳- هر دانشجو در هر سه شیوه کارشناسی ارشد، می‌تواند حداکثر دو نیم‌سال را با موافقت مؤسسه مبدأ و مقصد به‌عنوان مهمان بگذراند.

ماده ۱۷- معادل‌سازی دروس در دوره کارشناسی ارشد با نظر گروه آموزشی و با شرایط زیر امکان‌پذیر است:

الف) پذیرش وی برای ورود به دوره مورد تأیید وزارت باشد؛

ب) مؤسسه قبلی دانشجو در رشته تحصیلی مورد تأیید وزارت باشد؛

ج) سر فصل دروس گذرانده دانشجو براساس برنامه‌های مصوب شورای برنامه‌ریزی باشد.

ماده ۱۸- استاد راهنما

استاد راهنما در دوره کارشناسی ارشد آموزشی- پژوهشی و پژوهشی به پیشنهاد دانشجو و با موافقت یکی از اعضای هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری و تأیید شورا تعیین می‌شود.

تبصره - چنانچه استاد راهنما خارج از مؤسسه آموزش عالی انتخاب شود به جای شرط استادیاری داشتن مدرک دکترای الزامی است.

ماده ۱۹- استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما پس از تأیید شورای گروه از

اعضای هیأت علمی داخل یا متخصصان خارج از دانشگاه انتخاب می‌شود.

ماده ۲۰- ارزشیابی پایان‌نامه

الف) نمره از ۱۹ تا ۲۰: عالی؛

نمره از ۱۸ تا ۱۸/۹۹: بسیار خوب؛

نمره از ۱۶ تا ۱۷/۹۹: خوب؛

نمره از ۱۴ تا ۱۵/۹۹: قابل قبول.

ب) نمره کمتر از ۱۴: غیرقابل قبول.

تبصره- چنانچه ارزشیابی پایان‌نامه غیرقابل قبول باشد، دانشجو مجاز است حداکثر یک نیم‌سال در مدت مجاز تحصیل در جلسه دفاعیه شرکت و مجدداً از پایان‌نامه دفاع کند.

دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان‌نامه خود با موفقیت دفاع نماید، از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می‌شود.

ماده ۲۱- به دانشجوی کارشناسی ارشد که به هر دلیل از تحصیل باز می‌ماند، فقط یک گواهی که دانشجو چه دروسی را در چند واحد و با چه نمره‌ای گذرانده است، اعطا می‌شود.

ماده ۲۲- ارزشیابی پایان‌نامه در جلسه دفاعیه توسط هیأت داوران انجام می‌شود.

ماده ۲۳- ترکیب هیأت داوران براساس دستورالعمل شورا است.

ماده ۲۴- گواهینامه پایان دوره کارشناسی ارشد به هر سه شیوه (آموزشی- پژوهشی، آموزشی، و پژوهشی) ارزش یکسانی داشته و می‌توانند در دوره تحصیلی بالاتر ادامه تحصیل دهند.

ماده ۲۵- تعداد واحدهای دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه (آموزشی- پژوهشی، آموزشی، و پژوهشی) بر حسب رشته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است.

الف) شیوه آموزشی - پژوهشی

ماده ۲۶- تعداد واحد پایان نامه در این شیوه حداقل ۴ و حداکثر ۶ واحد درسی برای همه رشته‌ها و براساس برنامه مصوب می‌باشد.

ماده ۲۷- پایان نامه

دانشجو موظف است پس از پایان نیم‌سال اول و قبل از شروع نیم‌سال سوم تحصیلی، موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد یا اساتید راهنما و تأیید گروه مربوط انتخاب نماید. موضوع پایان نامه پس از تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده قطعیت می‌یابد.

ب) شیوه آموزشی

ماده ۲۸- در این شیوه تمامی دوره به صورت واحدهای درسی بدون پایان نامه خواهد بود که گذراندن حداقل ۲ و حداکثر ۴ واحد سمینار (تحقیق و تتبع نظری) الزامی است.

ج) شیوه پژوهشی

ماده ۲۹- این شیوه پذیرش برای مؤسسات پژوهشی بوده و در مورد مؤسسات آموزشی منوط به تأمین کل هزینه‌ها (انجام تحقیق و حق الزحمه پایان نامه) از محل درآمدهای اختصاصی طرح پژوهشی کاربردی استاد راهنما قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۳۰- دانشجو طی نیم‌سال اول موظف است موضوع پژوهش خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۱- تعداد واحدهای درسی در این شیوه ۶ تا ۱۰ واحد است و دانشجو می‌تواند همزمان با واحدهای آموزشی، واحدهای پژوهشی خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۲- حضور و غیاب دانشجو در مرحله پژوهش در این شیوه بانظر استاد راهنما و تأیید گروه و براساس تعداد جلسات مشاوره و راهنمایی صورت می‌پذیرد.

بخش ششم: آموزشی / ۴۹

ماده ۳۳- روند پیشرفت پژوهش دانشجوی در هر نیمسال با حضور استاد راهنما، نماینده تحصیلات تکمیلی مؤسسه و یک نفر از اعضای هیأت علمی متخصص به انتخاب مدیر گروه ذی ربط، مورد ارزیابی قرار می گیرد.

تبصره ۱- کل واحدهای پایان نامه در این شیوه به سه نیمسال تقسیم شده و دانشجو در هر نیمسال $\frac{1}{3}$ آنها را تحت عنوان بخش اول پایان نامه اخذ می نماید.

تبصره ۲- حداقل نمره قبولی پس از داوری روند پیشرفت پژوهش دانشجو در هر نیمسال نمره ۱۴ است.

تبصره ۳- چنانچه نمره پیشرفت پژوهشی دانشجو در هر ارزیابی کمتر از ۱۲ باشد، وی در آن نیمسال مشروط تلقی می شود.

ماده ۳۴- ارزیابی نهایی در این شیوه، دفاع از پایان نامه است که در آخرین مرحله تحصیل دانشجو انجام می شود.

سایر مقررات

ماده ۳۵- اجرای هر یک از شیوه‌ها «آموزشی- پژوهشی»، «آموزشی» و «پژوهشی» در دوره توسط مؤسسه با مجوز از شورای گسترش آموزش عالی مجاز است.

ماده ۳۶- در مواردی که آیین نامه ساکت است تصمیم گیری بر عهده شورا می باشد.

ماده ۳۷- آیین نامه در برگیرنده اصول و ضوابط کلی دوره کارشناسی ارشد به سه شیوه اجرایی می باشد و مؤسسه موظف است دستورالعمل اجرایی آن را در چارچوب آیین نامه تدوین و پس از تصویب در شورا اجرا کند.

ماده ۳۸- تفسیر آیین نامه بر عهده معاونت آموزشی وزارت است و در صورت بروز ابهام، نظر معاونت مذکور مورد استناد قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۹- آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد در ۳۹ ماده و ۱۹ تبصره در جلسه ۷۱۴ مورخ ۸۸/۱/۱۵ شورای برنامه ریزی آموزش عالی به تصویب وزیر

۵۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

محترم علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از نیمسال اول تحصیلی ۸۹-۸۸ به مدت سه سال قابل اجرا است که پس از مدت مذکور با ارزیابی از خروجی‌های دوره و در صورت موافقت تمدید خواهد شد. با ابلاغ این آیین‌نامه، کلیه آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مغایر با آن ملغی اعلام می‌شود.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - محمد مهدی زاهدی